

RÄTTEN

Rådsmannen Anders Lillienau (ordförande) och tekniska rådet Malin Danielsson

PROTOKOLLFÖRARE

Beredningsjuristen Maria Karlsson

PARTER

Klagande

1. Nacka Miljövårdsråd

Närvarande genom Jan Åman, f.d. ordförande

2. Naturskyddsföreningen i Nacka

Närvarande genom Ronny Fors, ordförande, och Klas Magnusson, medlem

3. Ann Rial Westin

Personligen närvarande

4. Arvid Ugglå

Ej närvarande

Motparter

1. Nacka kommun

Närvarande genom Sylvia Ryel, kommun jurist, Monika Stenberg, plankonsult och Emma Castberg, planenheten

2. NackaMark Exploatering Kommanditbolag

Företräds av ombuden Advokat Tove Andersson och Axel Berg båda närvarande. I övrigt närvarande genom Tim Schnoor Skanska hållbarhetsspecialist, Weine Svensson, Skanska marknadsområdeschef och styrelseordförande för NackaMark Exploatering KB, Sophie Dahllöf, affärsutvecklare HSB bostad och Filip Jacobson, projektutvecklare Skanska bostad.

3. Trafikverket

Ej närvarande

ÖVERKLAGAT BESLUT

Nacka kommuns beslut den 21 februari 2022 i ärende nr KFKS 2016/97-214

SAKEN

Detaljplan för del av Ryssbergen, del av fastigheten Sicklaön 13:3, Sicklaön 134:21 i Nacka kommun

Ordföranden presenterar mark- och miljödomstolen och närvaron antecknas.

Ordföranden redogör kortfattat för målets handläggning.

Naturskyddsföreningen i Nacka (Naturskyddsföreningen) yrkar att detaljplanen upphävs och att syn ska hållas i målet.

Nacka Miljövårdsråd yrkar att detaljplanen upphävas och att syn ska hållas i målet.

Ann Rial Westin yrkar att detaljplanen ska upphävas.

NackaMark Exploatering Kommanditbolag (NackaMark) hemställer att överklagandena ska avslås och att beslutet att anta detaljplanen ska fastställas.

Nacka kommun (kommunen) hemställer att överklagandena ska avslås.

Nacka Miljövårdsråd redovisar formella brister i kommunens hantering med hjälp av presentation som Naturskyddsföreningen visar. Presentationen lämnas senare in till domstolen, se aktbilaga 64.

Nacka Miljövårdsråd uppger bl.a. att kommunen brukar ställa ut detaljplaner på bibliotek utöver att de ställs ut i stadshuset men i det här fallet ställdes granskningsförslaget bara ut i kommunens stadshus. Därmed har kommunen undanhållit allmänheten vad som händer. Biblioteken i Nacka Forum och i Dieselverkstan var öppna under aktuell period. Det är inte tillräckligt att bara ställa ut i stadshuset.

Kommunen anger att kommunen försöker vara så tillgänglig och öppen som möjligt. Under pandemin bedömdes det dock inte möjligt ställa ut i biblioteket i Nacka Forum, dessutom fanns handlingarna tillgängliga på kommunens webbplats. Formellt sett finns det inte något lagkrav som anger att kommunen är skyldig att ställa ut även i bibliotek.

NackaMark anger att de delar kommunens uppfattning.

Naturvårdsföreningen fortsätter redovisningen av sin presentation (aktbilaga 64) avseende miljökonsekvensbeskrivningen och bristande beslutsunderlag. Naturskyddsföreningen uppger bl.a. följande utöver vad som framgår av presentationen. Planens påverkan på rekreation är betydande eftersom platsen är det enda grönområdet i Nackas centrala delar och planen omfattar också den mest lättillgängliga delen av Ryssbergen. Aktuell detaljplan innebär betydande påverkan på en stor del av området som har mycket ekosystemtjänster. Detaljplanen innebär påverkan på miljökvalitetsnormerna framför allt avseende vatten. Planen innebär mer förorenat dagvatten. Om det finns en risk för påverkan som äventyrar miljökonsekvensnormerna är det att se som en betydande påverkan och då räcker inte en enklare miljöredovisning.

I det här fallet med väldigt höga naturvärden måste man vara noga med varför området måste tas i anspråk. I detta avseende brister kommunen. Det har inte skett någon redovisning av alternativ i översiktsplanen och då måste den prövningen ske i detaljplaneprocessen, vilket inte har skett.

Kommunens påstående om positiva effekter av bullerminskning är felaktigt. Någon sådan effekt finns inte eftersom branterna i området medför ett naturligt bullerskydd och området på andra sidan berget redan idag är bullerskyddat genom berget. Även svackorna inom området är relativt bullerskyddade. Vad som återstår och som möjligen skulle bli lite skyddade är höjder, men dessa blir inte mindre ostörda av exploateringen. Det är oklart vilka delar som blir tystare och hur mycket tystare dessa delar blir framgår inte av utredningen.

Det är problematiskt att viss information har undanhållits i samrådet. Föreningen skickade t.ex. naturvärdesinventeringen till länsstyrelsen som inte hade fått den från kommunen.

Ordföranden frågar Naturskyddsföreningen på vilket sätt det är felaktigt enligt gällande regler att naturvärdesinventeringen inte fanns med i samrådet.

Naturskyddsföreningen svarar att politikerna måste ha fått allt underlag inför beslut och att det hade varit rimligt att både allmänhet och beslutsfattare hade fått tillgång till naturvärdesinventeringen redan vid samrådet.

Kommunen anför att de två processerna, detaljplanen och inrättandet av naturreservat pågick samordnat och samtidigt. Det var många handlingar som användes i båda processerna. Generellt anser kommunen att detaljplanen är nogga utredd genom många inventeringar, alla synpunkter har beaktats och uppdateringar av underlaget har skett vart efter. Kommunen har särskilt lyssnat på samrådande myndigheters synpunkter. Miljökonsekvensbeskrivningen är baserad på rekommendationer som länsstyrelsen har gett och på synpunkter vid ett skriftligt avgränsningssamråd som hölls i november 2018. Kommunen har följt utformningen av miljökonsekvensbeskrivningen och länsstyrelsens rekommendationer. De konsekvenser som har varit betydande finns med i beskrivningen och en lämplig avgränsning har gjorts. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller gällande krav på innehåll.

Lokaliseringsprövningen sker främst översiktligt. Den översiktliga planeringen anger att fler bostäder ska uppföras i centrala Nacka och att det är särskilt viktigt i samband med utbyggnaden av tunnelbana. Kommunens mål är att bygga 13 500 bostäder och det är också ett åtagande i tunnelbaneöverenskommelsen. Detaljplanen är en viktig del i den överenskommelsen. Åtagandet om att bygga 13 500 bostäder jämförs med ett nollalternativ i detaljplanen.

Kommunen har gjort en avvägning där Ryssbergen närmast Värmdöleden har pekats ut som lämpligt att bebygga. För att nå målet att uppföra 13 500 nya bostäder behövs samtliga platser som anges i strukturplanen för Nacka stad och detaljplaneprogrammet för Centrala Nacka, dessa kan inte utgöra alternativ.

Kommunen har tagit fram ett omfattande underlag. Vissa underlag som avser bildandet av naturreservatet har använts för detaljplanen, t.ex. har vissa delar av tillgänglighetsutredningen i de delar som kommunen ansett vara relevanta använts för detaljplanen. Beslutsunderlaget för detaljplanen är korrekt och de bedömningar som har gjorts har redovisats på tydligt sätt i handlingarna.

På fråga från ordföranden om naturvärdesinventeringen fanns med vid samråd uppger kommunen att naturvärdesinventeringen fanns med i processen att bilda naturreservatet. Beslut om naturreservat togs samtidigt som beslutet att anta detaljplanen. Beslutet om att bilda naturreservatet är ett slutligt beslut som har villkorats av att detaljplanen vinner laga kraft. Området väster om naturreservatet ska inte bebyggas men där har kommunen ett naturvårdsavtal.

NackaMark anför bl.a. att vad miljökonsekvensbeskrivningen vid betydande miljöpåverkan ska innehålla framgår av 4 kap. 34 § plan- och bygglagen. Det finns inget hinder att låta miljökonsekvensbeskrivningen vara en del av planbeskrivningen. I planbeskrivningen, sid 61 f, redovisas miljökonsekvenser utöver dem som anges i miljökonsekvensbeskrivningen. Att ett visst avsnitt inte finns med i miljökonsekvensbeskrivningen betyder inte att underlaget är ofullständigt. Frågan om dagvatten behandlas t.ex. både i miljökonsekvensbeskrivningen och i planbeskrivningen och frågan har också säkerställts i exploateringsavtalet § 4.6 som återfinns i domstolens aktbilaga 44.

I översiktsplanen pekas området ut som tät stadsbebyggelse, det finns även andra områden som pekas ut. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att områden längre västerut har beaktats men förkastats. Rimliga alternativa lokaliseringar kan också avse annan utformning och det finns redovisat i miljökonsekvensbeskrivningen liksom redovisning av nollalternativ. Redovisningen är tillräcklig för att uppfylla kraven på alternativ.

Naturvärdesinventeringen har funnits med i planbeskrivningen från första början. I granskningshandlingarna och i antagandet finns ett särskilt avsnitt om rekreation och tillgänglighet. Av planbeskrivningen framgår att det är lättillgängliga områden som tas i anspråk.

Ordföranden efterfrågar om det finns någon samlad bild av alternativa lokaliseringar som har övervägts. Ordföranden frågar vidare om vad som anges i miljökonsekvensbeskrivningen om att det bl.a. har övervägts en placering längre västerut ska uppfattas som en alternativ lokalisering.

Kommunen anger att den övervägda placeringen längre västerut var en följd av att länsstyrelsen i sitt samrådsyttrande angett att naturvärdena kunde vara något lägre västerut. Kommunen tittade därför på området västerut inom det som ska vara naturreservat. Alternativa lokaliseringar hanteras framför allt i övergripande planeringsdokument. I detaljplaneringsskedet tas inte ställning till alternativa lokaliseringar i något större sammanhang.

NackaMark anför att lokaliseringen lite längre västerut är att anse som en redovisning av alternativ lokalisering som har övervägts men förkastats. Vad som ska redovisas som alternativa lokaliseringar är rimliga alternativ i ljuset av planens syfte. Därför har kommunen fokuserat på olika utformningsalternativ vilket också är en alternativhantering. Planprogrammet för centrala Nacka är från 2015. Där har kommunen pekat ut områden för tät stadsbebyggelse och också vilka grönområden som behövs. Vid den tidpunkten gällde en översiktsplan från 2012. Då var Ryssbergen utpekade som naturområde men inte reservationslöst eftersom man redan där förklarade att eventuell bebyggelse norr om Värmdöleden var möjlig.

Naturskyddsföreningen anför att kommunen inte måste bygga just i Ryssbergen. Att översiktsplanen anger att området kan utredas för ny bebyggelse är inte detsamma som att området är lämpligt. Området har naturklass 1 dvs. högsta naturvärde. Fråga är om

platsen är lämplig att bebygga och om det utgör en lämplig markanvändning. Nacka stad kan byggas utan att bebygga Ryssbergen.

Rätten tar paus kl. 10.45 – 11.00.

Naturskyddsföreningen fortsätter redovisning avseende naturvärden, skador på naturvärden, miljökvalitetsnormer för vatten, rekreativvärden inom planområdet, skador på rekreativvärden, artskydd och skyddsåtgärder gällande mindre hackspett allt enligt presentationen (aktbilaga 64). Föreningen förevisar därutöver uppgifter från Artdatabanken om mindre hackspett, bilderna 4 och 5 som återfinns i av Naturskyddsföreningen senare inlämnad aktbilaga 65.

Härefter redogör föreningen för frågan om mest lämpade markanvändningen enligt sin presentation. Naturskyddsföreningen anför bl.a. följande. Det utgör inte den mest lämpade markanvändningen enligt miljöbalken samt plan- och bygglagen att bebygga området. Det är självklart att den mest lämpade markanvändningen är att marken får fortsätta att vara gammelskog. Områden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt ska skyddas. Det aktuella området är särskilt känsligt från ekologisk synpunkt.

Nacka miljövårdsråd anför att förhållandet att Nacka bygger stad hänger ihop med utbyggnaden av tunnelbana. Men att bebygga Ryssbergen är inte att bygga stad utan raka motsatsen eftersom bebyggelsen kommer att bli isolerad från resten av staden på grund av motorvägen. Från tunnelbanan i Järla är det ca 800 m att gå till planområdet med en höjdskillnad om 25 m höjdskillnad. Från Nacka Forum är avståndet ca 1,3 km. Slutsatsen av detta blir att de som flyttar in i planområdet kommer att använda bil om de ska handla och därmed blir det inte ett område där kollektivtrafik kommer att användas flitigt. Man bygger alltså för bilåkande.

Kommunen anför att planen innebär att Ryssbergen som är ett viktigt område för rekreation tas i anspråk. Detaljplanen bygger dock på att så liten del som möjligt tas i anspråk och att området ändå har ett lägre rekreativvärde på grund av buller.

Närmast Värmdöleden uppförs en byggnad som ska dämpa buller. Man har försökt ta så liten del som möjligt i anspråk och att utnyttja den så effektivt som möjligt för att minska intrånget i naturområdet och för att bevara en större del. Kommunen har gjort avvägningar mellan allmänna intressen som inkluderar också att bevara och skydda grönområden. Utredningar och inventeringar har gjorts och kommunen utgår från att korrekta bedömningar har gjorts i dessa. Länsstyrelsen har inte ifrågasatt dessa slutsatser eller bedömningar.

Beslut om naturreservatet har redan fattats. Ingen har överklagat det beslutet. Marinstadsvägen har ansetts lämplig som avgränsning av naturreservatet även om det inte är tänkt att bebyggas i området väster om naturreservatet.

Vad gäller artskydd har särskilt samråd hållits med länsstyrelsen som har fattat beslut avseende artskydd den 5 november 2021. Länsstyrelsen har bedömt att kontinuerlig funktion upprätthålls under förutsättning att skyddsåtgärder vidtas och det är de skyddsåtgärder som kommunen har föreslagit och ingått avtal med exploitören om.

Ordföranden frågar om kommunen har bedömt om området är ett ekologiskt känsligt område enligt 3 kap. 3 § miljöbalken.

Kommunen svarar att de inte kan påminna sig att de har gjort det.

NackaMark förtydligar i fråga om kompensations- samt skyddsåtgärder och tar då upp bl.a. följande. Födosökytan för mindre hackspett som tas i anspråk har lägre värde än vad som är bra miljö för hackspett. Området som tas i anspråk är inte ett kärnområde för arten. Man vet att den mindre hackspetten inte häckar i Ryssbergen, i vart fall inte inom området som tas i anspråk. De angivna kompensationsåtgärderna kommer att påbörjas redan nu och de kommer antagligen att utföras i vinter.

Ann Rial Westin anför bl.a. följande. Hon anser att hela Ryssbergen ska utgöra naturreservat. I planbeskrivningen vid samrådet i maj 2018 omnämns vägportalen i

Birkavägens förlängning och det anges att Birkavägen får mer genomfartstrafik. Man uppger att beräknad trafik under vägportalen uppgår till 4 400 fordon per vardagsmedeldygn år 2030. Det är alltså tydligt att trafiken inte bara kommer att öka utan att man också är tvungen att öppna en bred väg för att bebyggelsen alstrar så mycket trafik. Det är svårt att förstå att tunnelbanan byggs för att minska trafiken samtidigt som man planerar för att öka trafiken i naturområdet. För att bebyggelsen ska kunna genomföras måste man således skövla gammelskogen och tusentals fordon måste genom Birkaområdet. Svenska Byggnadsvårdsföreningen har listat Birkaområdet som ett byggnadshistoriskt arv i fara på grund av den planerade trafikomläggningen. Priset för bebyggelsen blir både ett skövlat naturarv och ett skövlat kulturhistoriskt arv. På det segment av Värmdöleden där bebyggelsen planeras är det köbildningar varje dag mellan 07 och 09. Här har man två fantastiska kolsänkor som finns just där bebyggelsen är tänkt, Birkaområdet och Ryssbergen.

Kommunen uppger bl.a. att detaljplanen öppnar för en framtida eventuell anslutning till Birkavägen men frågan om utbyggnad av vägarna i Birkaområdet avgörs inte i den aktuella detaljplanen. Enligt den antagna planen kommer trafiken att vända inom området och anslutning sker genom trafikplats Kvarnholmen i öster. Kommunen kan inte se att den nu antagna detaljplanen medför någon påverkan på kulturmiljön i Birkaområdet eftersom det går en stor motorväg emellan.

Naturskyddsföreningen påtalar bl.a. att kommunen inte har bedömt eller gjort några avvägningar i fråga om man kan utforma planen så att man undviker att beröra områden inom naturvärdesklass 1.

På fråga från ordföranden redogör Naturskyddsföreningen och Nacka Miljövårdsråd varför de yrkar att domstolen ska hålla syn.

Kommunen uppger att de inte har några invändningar mot att syn hålls.

NackaMark anger att bolaget inte anser att syn är nödvändigt.

Rätten tar paus kl. 12:50 – 12:55 för överläggning.

Rätten meddelar följande

BESLUT

I planhandlingar och övrigt underlag i planärendet finns en miljökonsekvensbeskrivning och ett flertal utredningar om naturvärden, rekreativvärden och andra värden i det berörda området och omgivningen i Ryssbergen. Domstolen bedömer att det tillgängliga materialet är tillräckligt för att pröva de frågor som väcks i målet. Någon syn i området vid Ryssbergen behövs därmed inte. Yrkandena om syn avslås därför.

Beslutet får överklagas endast i samband med överklagande av dom eller slutligt beslut i målet.

Parterna slutför sin talan.

Ordföranden upplyser om att domstolen avser avgöra målet senast i slutet av oktober.

Sammanträdet, som med angivna pauser pågick kl. 09:30 – 13:05, förklaras avslutat.

Domstolen håller enskild överläggning.

Maria Karlsson
Protokollet uppvisat/